

Arkeologisk utredning i Hidingsta

L1980:6645 (Norrbyås 71)
Hidingsta 7:56
Norrbyås
Örebro
Närke
Tobias Vinoy

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB

Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro

Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se

arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

*Översiktskarta över Örebro län med platsen för
utredningen markerat i rött.*

© 2019 Arkeologgruppen AB

Arkeologgruppen rapport 2019:20

Författare Tobias Vinoy

Kvalitetsgranskning Leif Karlenby

Grafisk form Nina Balknäs

Omslagsfoto Den norra delen av anläggningen undersöks. Foto från sydväst.

Foto Om inte annat anges är fotografierna tagna av Arkeologgruppen AB.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_180001

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2019:20

ARKEOLOGISK UTREDNING

Arkeologisk utredning i Hidingsta

L1980:6645 (Norrbyås 71)

Hidingsta 7:56

Norrbyås

Örebro

Närke

Tobias Vinoy

Lst dnr 431-177-2019

Tekniska och administrativa uppgifter

Län	Örebro
Kommun	Örebro
Landskap	Närke
Socken	Norrbyås
Fastigheter	Hidingsta 7:56

Fornlämningsnummer	L1980:6645 (Norrbyås 71)
Lämningsstyp	
Datering	

Typ av undersökning	Utredning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2019-02-04
Länsstyrelsens diarienummer	431-177-2019
Arkeologgruppens projektnummer	P19005

Projektledare	Leif Karlenby
Fältpersonal	Leif Karlenby, Tobias Vinoy

Undersökningstid	2019-04-15
Exploateringsyta	250m ²
Undersökt yta	38m ²
Inmätningsteknik	Manuell
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd tillvaratogs.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Inledning	5
Bakgrund och kulturmiljö	5
Tidigare undersökningar	5
Syfte och frågeställningar	6
Metod	6
Resultat	7
Kartstudier	7
Utredningsgrävning	7
Tolkning	10
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	10
Referenser	11

Figur 1. Karta över Hidingsta med den aktuella undersökningsplatsen markerad med svart. Skala 1:250 000.

Sammanfattning

På uppdrag av Länsstyrelsen i Örebro har Arkeologgruppen AB genomfört en arkeologisk utredning inom fastigheten Hidingsta 7:56 där markägaren planerade en nybyggnation. Utredningen berörde en eventuell tjärdal och genomfördes den 15 april 2019. Inga kulturhistoriska lämningar eller fynd påträffades.

Inledning

Markägare Tore Boman planerade en nybyggnation inom fastigheten. Då det inom området fanns en möjlig tjärdal beslutade Länsstyrelsen (431-177-2019) att en arkeologisk utredning skulle utföras. Fältarbetet utfördes av Arkeologgruppen AB den 15 april 2019.

Bakgrund och kulturmiljö

Det aktuella utredningsområdet ligger i norra delen av Hidingsta, cirka 10 kilometer sydöst om centrala Örebro och inom Örebro kommun. Hidingsta ligger i kanten av den stora slätten söder om Örebro, uppdraget i ett större skogsparti. I området finns gles bebyggelse av bondgårdar och enstaka villor. Det finns relativt få fornlämningar i detta skogsområdet.

I närområdet till utredningsytan finns 10 meter sydöst om utredningens utbredningsområde en cirka 20 meter lång, möjlig hålväg (Norrbyås 83).

Ytterligare 10 meter söder om hålvägen finns en 65 meter lång sentida stensträng (Norrbyås 94) som troligen utgjort en gräns då den löper längs med en fastighetsgräns i söder (Fornreg).

Omkring 100 meter sydväst om området finns en hägnadsvall om cirka 40 meter där sopor i form av tunnor och mjölkspannar noterades vid inventering i mitten av 2000-talet (Fornreg).

Precis norr om utredningsområdet finns uppgift om en riven byggnad som, enligt muntlig uppgift från fastighetsägaren, rivits före år 1991.

Tidigare undersökningar

Platsen inventerades under tidigt 2000-tal av Skogsstyrelsen. Gropen har registrerats i fornminnesregistret som en tjärdal (Norrbyås 71) (Fornreg).

Syfte och frågeställningar

Syftet med utredningen var att klargöra huruvida anläggningen var en tjärdal eller inte och att bedöma dess fornlämningsstatus.

Utredningen syftade även till att reda ut om det fanns tidigare okända fornlämningar inom området som kunde komma att beröras av den planerade byggnationen.

Metod

Arbetet inleddes med kartstudier. En sökning i Fornsök gjordes för att klargöra den övergripande fornlämningsbilden i området. Det historiska kartmaterialet på Lantmäteriverkets digitala plattform kontrollerades därefter.

Utredningsgrävningen genomfördes i form av tre schakt, samtliga i öst-västlig riktning. Schakt 1 förlades genom den grop som tolkats vara en tjärdal och de två resterande sökschakten förlades söder om schakt 1. Schaktningen genomfördes med grävmaskin som grävde skiktvis genom matjorden ned till orörd mark. Skopbredden var 1,2 meter. Schakten lades ut och inmättes manuellt. Endast schakt 1 fotograferades.

Resultat

Kartstudier

Kartmaterialet påvisade endast ett fåtal registrerade fornlämningar i områdets direkta närhet. Inom utredningsområdet fanns endast den möjliga tjärdalen noterad.

En hålväg och två stensträngar finns söder och sydväst om området och kommer inte att påverkas av byggnationen.

Den nedrivna byggnaden precis norr om området var sentida och ej av kulturhistoriskt intresse.

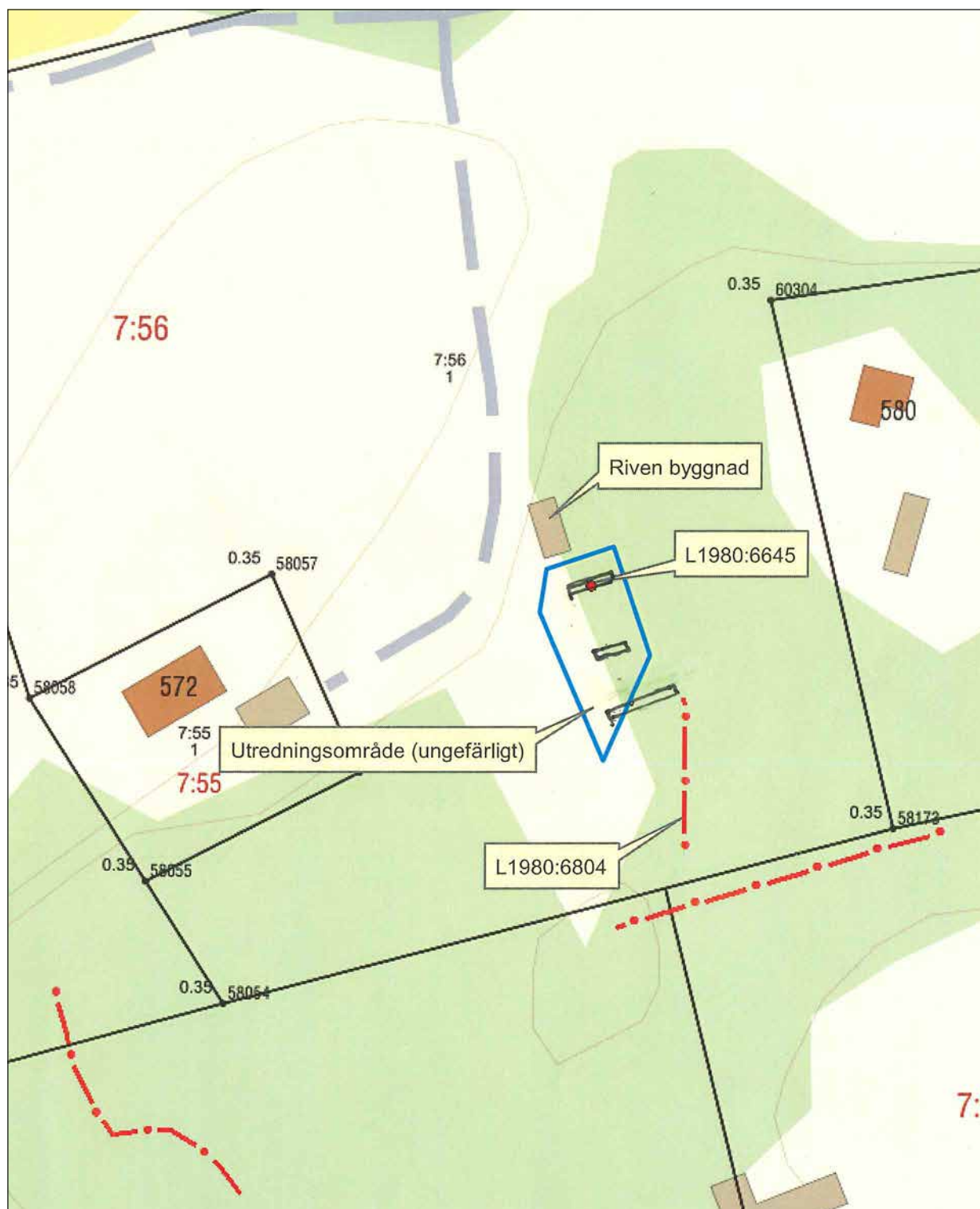
Utredningsgrävning

Totalt undersöktes cirka 38 kvadratmeter fördelat på tre schakt, vilket motsvarar drygt sex procent av den totala ytan. Schaktningen började i områdets norra del, där den eventuella tjärdalen var belägen i västsluttningen.

Schakt 1, som var 1 meter djupt och 7,5×2 meter stort, grävdes i östvästlig riktning i sluttningen genom anläggningen. Inga spår påträffades vare sig av kol, sot eller annat som skulle kunna indikera att det eldats på platsen. Schaktets östra del låg cirka 0,9 meter över den lägsta punkten i väster. I den östra delen hade en grop grävts som var cirka 5 meter lång och 3 meter bred. På norra och södra sidan var en låg vall uppkastad. Under torven fanns ett upp till 0,7 meter djupt skikt med av matjord infiltrerad sandig morän. I lagret fanns mindre stenar och block. I fyllningen påträffades tre mindre keramikskärvor, varav en från ett rödgodskärl från sent 1800-tal, alternativt tidigt 1900-tal. I anläggningen grävdes ett par decimeter ner i rent sterila lager för att säkerställa att det inte fanns kol som täckts över med sand.

Schakt 2 och 3 grävdes 10 respektive 19 meter söder om schakt 1. De var 6 respektive 12 meter långa i öst-västlig riktning med en skopbredd. Lagren av torv och matjord var cirka 0,5 meter djupa och överlagrade orangefärgad, stenfylld morän. Längs 7 meter i den östra delen av schakt 3 fanns ett par centimeters torv direkt på berget.

Inget av antikvariskt eller kulturhistoriskt intresse påträffades på platsen.

Figur 2. Plan över utredningsområdet med schakt markerade i grått. Skala 1:1 000.

Figur 3. Anläggningen före undersökning. Foto från väster.

Figur 4. Den undersökta anläggningen efter schaktning. Foto från väster.

Tolkning

Anläggningen som initialt föreslagits vara en tjärdal var en sentida grop och inga belägg för tjärframställning kunde påvisas. Den grop som grävts på platsen är av allt att döma sentida och har möjligen använts som en sand- eller grustäkt.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Utredningens syfte var att klargöra huruvida anläggningen var en tjärdal eller inte och om den kunde betraktas som fornlämning. Dessutom skulle utredningen fastställa om det fanns tidigare okända kulturhistoriska lämningar inom området. Detta för att möjliggöra en arkeologisk bedömning av anläggningens status inför den planerade byggnationen. Det kunde konstateras att gropan ej var en tjärdal och inga andra fornlämningar påträffades inom området. Därmed är utredningens syfte uppfyllt. Inga vidare arkeologiska insatser inom det aktuella området är nödvändiga eller aktuella.

Referenser

Websidor

Norrbyås 71

<https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/944c67df-24a9-4631-b908-346f40830162>

Norrbyås 83

<https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/e0f50d16-c859-4dd5-b909-e4b82cf82523>

Norrbyås 94

<https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/082ae891-7f34-49e7-a882-be22cb4259e3>

Norrbyås 91

<https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/925ba89a-274b-4470-9aa9-74e01a856b2a>

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2019:20

